

Підготувала
вчителька української мови та літератури
ЛПЦЕЮ №10
МІСТА КОВЕЛЯ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ
Селівончик Світлана Ярославівна

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ІЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

для 5 класу
(4 години на тиждень)
на 2024-2025 н.р.

Розроблено на основі модельної навчальної програми «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти» (автори: Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.), рекомендованої Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

СХВАЛЕНО
Рішенням педагогічної
ради від 29.08.2024 року

2024 рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальний предмет «Українська мова» забезпечує реалізацію вимог до обов'язкових результатів навчання мовно-літературної галузі.

Метою навчання української мови в школі є формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості.

Завдання навчального предмета: навчити вільно, комунікативно доцільно користуватися засобами української мови; виховати свідоме прагнення до вивчення української мови; сформувати духовний світ учнів, цілісні світоглядні уявлення, загальнолюдські ціннісні орієнтири; розвинути мислення, пам'ять, творчі здібності, естетичні почуття, самоповагу та впевненість у собі. Знання мають стати інструментом у розв'язанні життєвих проблем, засобом особистісного розвитку, соціалізації учнів, успішного професійного становлення та облаштування свого життя.

Цю модельну навчальну програму розроблено на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898, вона відповідає меті й ідейним засадам цього документа та реалізує результати, окреслені в ньому. Крім того, ураховано положення Типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235. Ця модельна навчальна програма: ґрунтується на засадах цінностей українського народу, особистісно зорієнтованого, компетентнісного, аксіологічного, діяльнісного, інтегративного підходів; передбачає реалізацію вимог до обов'язкових результатів навчання в мовно-літературній освітній галузі; ураховує наступність між циклами навчання; орієнтується на компетентнісний потенціал мовно-літературної освітньої галузі.

У програмі визначено:

<i>Пропонований зміст навчального предмета</i>	<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>	<i>Очікувані результати навчання</i>
--	---	--------------------------------------

Очікувані результати навчання учнів – це результати, яких потрібно досягти на певному етапі освітнього процесу. Вони співвідносяться з обов'язковими результатами навчання, визначеними Державним стандартом. Орієнтовна послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів забезпечується структуруванням змісту навчального предмета з використанням розділів, тем / тематик.

Пропонований зміст окреслює рекомендований обсяг навчального матеріалу, що має бути опанований учнями за певний період навчання в процесі досягнення очікуваних результатів. Серед наведених у програмі видів навчальної діяльності учитель може обирати ті, які вважає найбільш актуальними й корисними, до того ж він може змінювати теми висловлень. Для зручності виокремлено види діяльності, які

мають здійснюватися на традиційних уроках розвитку мовлення. Сформульовані в кожному розділі та підрозділі ціннісні орієнтири, не обмежуючи академічної свободи вчителя, мають на меті допомогти йому вибрати тематику творчих робіт і дидактичного матеріалу, урізноманітнити й структурувати навчальну діяльність, сформувати в учнів компетентності, необхідні для успішної самореалізації в суспільстві. Наведені переліки можна доповнювати та скорочувати.

На формування ціннісних ставлень і суджень, які слугують базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії із суспільством, зорієнтована Концепція Нової української школи, де в розділі «Виховання на цінностях» зазначено, що «найосвіченіша людина може стати найгіршим злочинцем, якщо не розуміє і не поділяє загальнолюдських цінностей». Виховання на цінностях є ключовим у педагогічних працях Василя Сухомлинського, який наголошував: «Людину треба вчити, що вона живе не в пустелі, а серед людей. Кожен твій крок урешті-решт позначається на твоєму ближньому, тому що ідеш ти кудись і з якоюсь метою; кожне твоє слово в душі іншого відгукнеться, але як воно відгукнеться – залежить від тебе. Уже те, що ти дивишся на навколишній світ і бачиш його, таїть у собі добро і зло; усе залежить від того, що і як ти бачиш». Категорія «ціннісні орієнтири особистості» містить у собі три компоненти: пізнавальний – усвідомлення сутності явища, його якостей, властивостей; емоційний – переживання цінності явища; мотиваційний – готовність діяти відповідно до усвідомленої цінності в ситуації вибору.

Українська мова включає багатовекторні впливи на свідомість і підсвідомість особистості, її емоційно-почуттєву сферу, художньо-образне мислення і творчі здібності. Знання української мови стимулює особистість до естетичного самовираження, активної участі в різних формах життя суспільства. Мова дає особистості можливість досягнути мікро- й макросвіт, самоствердитись, вона є однією з ознак національної приналежності, громадянства. Нова школа плекає українську ідентичність.

На уроках української мови потрібно формувати риси громадянина України, виховувати любов до Батьківщини, природи, пам'яток старовини, плекати загальнолюдські моральні якості, утверджувати гуманістичну мораль як базову основу громадянського суспільства. Мова стає зрозумілішою і швидше засвоюється дітьми, коли в основу її вивчення покласти принцип народності. Цей принцип допомагає прищепити любов до мови, слова через використання всіх видів і жанрів народної творчості, засвоєння учнями народного мовленнєвого етикету. Важливу роль відіграють прислів'я та приказки, які є окрасою народної дидактики, допомагають зробити урок емоційно насиченим, а учням – розвивати свою думку, уявлення, формувати усне мовлення. Серед культурологічних тем особливої ваги набувають ті,

що вчать пізнавати світ, його духовні й моральні цінності, усвідомлювати роль рідної мови в розвитку й самовдосконаленні кожного учня. Визначені ціннісні орієнтири сприяють входженню особистості в соціум, пізнанню мовної картини світу, засвоєнню соціокультурних відомостей. Урок української мови на сучасному етапі повинен мати такі основні особливості:

- виховання мовної особистості, національно-свідомого громадянина України;
- реалізація комунікативно-діяльнісного, українознавчого, функціонально-стилістичного та інших аспектів навчання;
- розвиток пізнавальних і творчих здібностей особистості;
- мовленнєва спрямованість уроку, удосконалення всіх видів мовленнєвої діяльності;
- здійснення морального, етичного та естетичного виховання, що передбачає особистісний підхід до навчання;
- посилення практичної спрямованості навчання;
- використання активних інноваційних форм, методів, прийомів навчання;
- інтегральність (реалізація внутрішньо- і міжпредметних зв'язків);
- оптимальність змісту уроку. Для досягнення мети вивчення української мови важливо чергувати різні методи та прийоми психолого-педагогічної підтримки діяльності учнів:
- заохочення;
- створення яскравих навчально-образних уявлень;
- навчально-пізнавальна гра;
- створення ситуації успіху;
- створення проблемної ситуації;
- поштовх до пошуку альтернативних рішень;
- виконання творчих завдань;
- кооперація учнів.

Ефективність освіти пов'язують із реалізацією компетентнісного підходу. Такий підхід передбачає зміщення акцентів із накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок на вироблення і розвиток умінь діяти, застосовувати досвід у конкретних умовах. Компетентності дають змогу усунути суперечності між засвоєними теоретичними відомостями та їх використанням для розв'язання конкретних життєвих завдань: уміти розрізняти об'єкти, ознаки, властивості; аналізувати і пояснювати причини та наслідки подій, вчинків, явищ; створювати тексти, проєкти; висловлювати ставлення до подій, вчинків; брати участь у колективних справах, у розв'язанні навчальних завдань та ін.

5 клас**Українська мова**

(автори модельної програми: О. В. Заболотний, В. В. Заболотний, В. П. Лавринчук,
К. В. Плівачук, Т. Д. Попова)

Рекомендовані види робіт з української мови в 5 класі

	5 кл. НУШ	
Усього годин/ Години РМ	140 / 24	
Семестри	I	II
Діагностування (у різний спосіб) прогресу набуття учнями мовних знань і компетентностей	4	4
1. Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання		
<i>аудіювання</i>	1	1
2. Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння *		
<i>діалог</i>	1*	-
<i>усний переказ</i>	1*	-
<i>усний твір</i>	-	1*
3. Сприймає письмові тексти/ Читання		
<i>читання вголос</i>	1*	-
<i>читання мовчки</i>	-	1
4. Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо		
<i>переказ</i>	1	1
<i>твір/есеї</i>	-	-
<i>диктант</i>	1	1

ВСТУП.

Значення мови в житті людини й суспільства. Українська мова — державна мова України (3 год)

<i>Пропонований зміст навчального предмета</i>		<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>	<i>Очікувані результати навчання</i>
<i>Мовна лінія</i>	<i>Мовленнєва лінія</i>		
Мова як основний засіб спілкування. Інші функції мови: формування думки, пізнавальна, об'єднувальна. Мовні й немовні засоби спілкування, які люди використовують у повсякденному житті.		- Міркування та відповіді на запитання за змістом висловлень відомих людей про значення мови в житті людини й суспільства (усно). - Записування речень, висловлень. - Колективне складання ланцюжка-продовження твердження «Мова необхідна людям, щоб...» (наприклад, спілкуватися, формувати думки, пізнавати світ, передавати досвід). - Пояснення функцій мови та змісту статті 10 Конституції України.	- Розуміє та відтворює зміст почутого повідомлення, толерантно реагує, використовуючи формули мовного етикету, етично висловлює власне ставлення до почутого. - Доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації. - Використовує потрібні вербальні та невербальні засоби для збагачення міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, спонукання співрозмовників до певних дій.
Значення української мови як державної в житті Української держави та її громадян. Зміст статті 10 Конституції України.		- Розв'язання ситуаційних завдань, пов'язаних з неврахуванням умов спілкування. - Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. - Виконання проєкту (участь у теле- чи радіопередачі, інтерв'ю про значення української мови в житті нашого народу).	- Обґрунтовує значення інформації, здобутої в прочитаному тексті складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними мовними нормами - Взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі, дбаючи про безпеку - Дотримується норм етикету під час онлайн-спілкування
	РМ. Основні правила спілкування: ввічливість, привітність, доброзичливість, уважність до співрозмовника, стриманість, тактовність (практично). Складання й розігрування діалогів відповідно до ситуації онлайн-середовища. Складання телефонних розмов, що передбачають уникання небажаного й небезпечного спілкування, протистояння маніпулятивним впливам.		

ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ. (12 год)			
Текст. Речення. Слово			
<i>Пропонований зміст навчального предмета</i>		<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>	<i>Очікувані результати навчання</i>
<i>Мовна лінія</i>	<i>Мовленнєва лінія</i>		
Текст. Інтонація речень, різних за метою висловлювання. Змістова й композиційна єдність, зв'язність тексту. Тема, основна думка тексту, мікротема, тематичне речення.		- Тлумачення лексичного значення слова. Добирання синонімів і антонімів. - Доповнення речень словами в правильних граматичних формах. - Аналіз та оцінювання прочитаного чи прослуханого тексту. - Добирання заголовка тексту. - Формулювання теми й основної думки тексту. - Визначення мікротем і тематичних речень. - Колективне складання простого плану прослуханого або прочитаного тексту. - Визначення ключових слів у тексті. - Аналіз будови тексту, виділення зачину, основної частини та кінцівки.	- Вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту). - Вибірково переказує зміст почутого повідомлення складає простий план почутого передає з використанням окремих способів і засобів візуалізації враження від почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту). - Визначає ключові слова в почутому повідомленні. - Визначає головну і другорядну інформацію у прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті). - Формулює тему та основну думку тексту. - Виокремлює в тексті мікротеми розрізняє тексти різних стилів і типів - Переказує зміст тексту в різний спосіб відповідно до завдання. - Складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними лексичними, граматичними, орфографічними нормами. - Виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (текст, речення, слово, форми слова).
	Простий план тексту. Будова тексту. Ключові слова в тексті. Усна й письмова форми тексту (висловлення).		
	Заголовок тексту. Тема, мікротеми, основна думка тексту. Складання простого плану прослуханого або прочитаного тексту.		
	Мовленнєвий експеримент (наприклад, заміна іменників займенниками для уникнення небажаного повтору слів) на основі складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією.		
Типи мовлення: розповідь, опис, роздум. Особливості			

будови опису предмета.			- Порівнює та зіставляє мовні одиниці різних рівнів за визначеними ознаками. - Вирізняє окремі мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть.
	Складання висловлення за коміксом (малюнком).		
	РМ. Усний вибірковий переказ художнього тексту, що містить опис предмета, за колективно складеним простим планом. Редагування переказу.		
	РМ. Особливості будови опису предмета		

ЛЕКСИКОЛОГІЯ. (14 год)

Групи слів за значенням.

<i>Пропонований зміст навчального предмета</i>		<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>	<i>Очікувані результати навчання</i>
<i>Мовна лінія</i>	<i>Мовленнєва лінія</i>		
Лексичне значення слова. Однозначні й багатозначні слова (повторення).		- Тлумачення лексичного значення слова. - Зіставлення лексичного та граматичного значення слова. - Лінгвістичне мінідослідження. - Тлумачення лексичних значень багатозначних слів, омонімів і паронімів з урахуванням контексту. - Добирання синонімів, антонімів. - Доповнення речень словами з урахуванням контексту. - Розв'язання ситуаційних завдань, пов'язаних із неправильним уживанням слів. - Робота зі словниками та іншими джерелами інформації. - Обмін враженнями щодо здобутої в них інформації. - Ігри зі словами (вікторини; наприклад, відгадування за лексичним значенням, добирання синонімів, антонімів тощо).	- Самостійно складає простий план почутого. - Вказує на окремі особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації в конкретній ситуації спілкування. - Дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів. - Читає тексти різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів у різний спосіб (оглядово, вибірково тощо) відповідно до мети читання. - Формулює тему та основну думку тексту. - Розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них. - Висловлює власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у тексті людей, подій, ситуацій, явищ тощо. - Використовує для розв'язання завдань актуальні та достовірні
Використання багатозначних слів у прямому й переносному значеннях.			
Синоніми. Використання синонімів як засобу зв'язку речень у тексті.			
Роль антонімів у мовленні. Антоніми в прислів'ях і приказках.			
Омоніми. Розрізнення омонімів і багатозначних слів.			

Пароніми.			текстові/медіатекстові джерела інформації.
Лексична помилка. Тлумачний словник, словники антонімів, синонімів, омонімів, паронімів (практично).			- Переказує зміст тексту в різний спосіб відповідно до завдання. - Складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними лексичними нормами. - Добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення. - Створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах. - Знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень. - Пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил. - Виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (слова, речення, тексти). - Урізноманітнює власне мовлення завдяки роботі із словниками та довідковими джерелами
	Редагування речень і текстів. Складання речень з опорними словами та певного змісту. Робота з деформованим текстом.		
	Аудіювання і читання тексту, у якому використано слова, ужиті в переносному значенні. Аналіз, оцінювання, інтерпретація тексту. Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого.		
	Складання і розігрування діалогу-розпитування про корисність різних видів спорту (правила користування смартфоном та ін.) з використанням синонімів, антонімів.		
	Складання і розігрування діалогу (реklamний ролик). «Слова скарби», «Перлини синонімії».		
	Складання опису природи з використанням слів у переносному значенні, а також епітетів і порівняння.		
	РМ. Докладний усний переказ розповідного тексту художнього стилю з елементами опису		

	тварини, що містить синоніми та антоніми (за колективно складеним простим планом).		
Узагальнення вивченого з розділу "Лексикологія".			
	РМ. Докладний письмовий переказ тексту розповідного характеру з елементами опису предмета (або тварини), що містить синоніми та антоніми (за самостійно складеним простим планом). Редагування переказу.		

БУДОВА СЛОВА. ОРФОГРАФІЯ. (10 год)

<i>Пропонований зміст навчального предмета</i>		<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>	<i>Очікувані результати навчання</i>
<i>Мовна лінія</i>	<i>Мовленнєва лінія</i>		
Основа слова й закінчення.		- Добирання спільнокореневих слів, слів з певними префіксами та суфіксами, слів за схемами. - Виділення у слові значущих частин. - Визначення в реченнях (текстах) і добирання слів, що містять антонімічні префікси. - Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання значущих частин слова, записування правильно слів з вивченими орфограмами. - Складання «хмари слів» до теми «Правопис префіксів». - Робота зі словником. - Ігри зі словами (наприклад, добирання слів, відгадування тощо).	- Дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів. - Знаходить у тексті відому і нову інформацію. - Створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід. - Складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними словотвірними, орфографічними, стилістичними нормами. - Створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах. - Виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (частини слова, слова, форми слова).
Незмінні й змінні слова (повторення і поглиблення).			
Корінь слова. Спільнокореневі слова та форми слова (повторення і поглиблення).			
Спільнокореневі слова як засіб зв'язку речень у тексті.			
Префікс як значуща частина слова.			
Суфікс як значуща частина слова.			

Суфікси та префікси, які надають словам емоційного забарвлення та виразності.			- Порівнює та зіставляє мовні одиниці різних рівнів за визначеними ознаками. - Вирізняє окремі мовні явища (спільнокореневі слова тощо) у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть.
Розбір слова за будовою.			
Правопис значущих частин слова. (повторення). Орфограма.			
Написання префіксів пре-, при-, прі-.			
	Аудіювання і читання текстів, що містять слова із суфіксами, які надають слову значень зменшуваності й пестливості.		
	Особливості твору-опису тварини (предмета).		
	Редагування речень і текстів, що містять спільнокореневі слова й форми одного слова (з коментуванням).		
	Створення казки, текст якої містить слова, що надають слову значення збільшеності та згрубілості .		
	Складання мікротексту зі словами, що мають суфікси та префікси, які надають їм емоційного забарвлення і виразності.		
	Складання речень - компліментів з використанням слів із префіксом пре - (наприклад, для привітання з днем народження).		

	Усне повідомлення на лінгвістичну тему (наприклад, «Префікси - антоніми»). Підготовка відеопам'ятки (постер, слайди, відеоролик) про написання префіксів.		
	РМ. Написання твору-опису тварини (або предмета) з використанням слів із суфіксами та префіксами, що надають тексту емоційного забарвлення й виразності (у художньому стилі). Редагування твору-опису.		
Узагальнення вивченого з розділу "Будова слова. Орфографія."			

ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ. (24 год)

Звуки мови й звуки мовлення. Позначення звуків мовлення на письмі. Склад. Наголос.

Пропонований зміст навчального предмета		Пропоновані види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання
Мовна лінія	Мовленнєва лінія		
Звуки мови і звуки мовлення. Відмінність їх від інших звуків, які створює людина (кашляння, свист), звуків природи, фізичних явищ тощо.		- Записування слова фонетичною транскрипцією. - Визначення належності звуків до певної групи: голосних і приголосних, твердих і м'яких, дзвінких і глухих, шиплячих. - Фонетичний розбір слова. - Лінгвістичне мінідослідження. - Мовленнєвий експеримент (наприклад, зсув наголосу в слові). - Орфоепічний тренінг (удосконалення вимови звуків відповідно до правил орфоепії).	- Вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення. - Виявляє і відтворює прихований зміст повідомлення, розрізняючи невербальні засоби (інтонацію, силу голосу, логічні наголоси, темп, паузи, міміку, жести, пози), використані для передачі прихованого змісту. - Визначає основну мету почутого. - Дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів. - Розрізняє тексти різних стилів і типів. - Висловлює власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення
Голосні і приголосні звуки.			
Приголосні тверді і м'які.			
Приголосні дзвінкі і глухі, шиплячі.			

Вимова звуків, які позначаємо буквами г і г.		- Визначення складів у слові. - Перенесення слів із рядка в рядок. - Визначення наголосу в слові. - Використання логічного наголосу для виділення слів зі смисловим навантаженням. - Упорядкування за алфавітом прізвищ письменників (співаків, імен героїв улюблених мультфільмів та ін.). - виправлення орфоепічних помилок. - Робота з орфоепічним словником і словником наголосів. - Ігри зі словами (вікторини).	до зображених у тексті людей, подій, ситуацій, явищ тощо. - Виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (звуки, склади слова, слова). - Порівнює та зіставляє мовні одиниці різних рівнів за визначеними ознаками. - Вирізняє фонетичні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть. - Урізноманітнює власне мовлення завдяки роботі із словниками та довідковими джерелами.
Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт (абетка, азбука).			
Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї та щ (повторення)			
Склад. Основні правила переносу.			
Наголос. Логічний наголос для виділення слів зі смисловим навантаженням.			
Фонетичний розбір слова.			
Робота з орфоепічним словником і словником наголосів. Ігри зі словами (вікторини).			
	Виразне читання текстів з дотриманням правил орфоепії.		
	Складання усного висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами. Висловлення міркувань щодо проблемних питань, пов'язаних з мовними явищами.		

	Складання та розігрування діалогів з використанням слів, у вимові яких часто трапляються помилки (черговий, новий, випадок, вимова, запитання, завдання, разом та ін.)		
	Складання речень і мікротекстів, що містять слова, у вимові яких трапляються помилки. Підготовка аудіоповідомлення для соцмереж про поширені помилки в наголошуванні слів. Челендж.		
	Складання тексту, у якому всі слова починаються однаковою буквою.		
	РМ. Написання твору-розповіді на основі власного досвіду в художньому стилі (за планом). Редагування твору.		
	Р.М. Усний переказ тексту, що містить опис предмета або тварини.		
Узагальнення й систематизація вивченого протягом семестру.			
ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ. (16 год)			
Вимова голосних і приголосних звуків. Чергування звуків. Правопис префіксів з- (зі-, с-), роз- (розі-), без.			
<i>Пропонований зміст навчального предмета</i>		<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>	<i>Очікувані результати навчання</i>
<i>Мовна лінія</i>	<i>Мовленнєва лінія</i>		
Вимова голосних звуків. Ненаголошені		- Записування слова фонетичною транскрипцією.	- Визначає спільне і різне в повідомленнях інших осіб.

голосні [е], [и], [о] в коренях слів.		- Розпізнавання в словах явищ уподібнення звуків, спрощення, чергування звуків. - Лінгвістичне мінідослідження. - Добирання слів з уподібненням звуків, спрощенням, чергуванням звуків. - Орфоепічний тренінг (удосконалення вимови звуків відповідно до правил орфоепії). - Читання слів уголос із дотриманням норм орфоепії. - Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання слів, записування правильно слів з вивченими орфограмами. - Вибір прийменника, сполучника з дотриманням правил милозвучності. - Виявлення і виправлення орфоепічних помилок (з коментуванням і без). - Розв'язання ситуаційних завдань, пов'язаних з уживанням слів. - Робота з орфографічним словником. - Ігри зі словами (вікторини).	- Розпізнає наявні в почутому повідомленні факти, судження та аргументи. - Дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів. - Знаходить у тексті відому і нову інформацію. - Розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них. - Записує власні міркування або інформацію з інших Джерел. - Створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід. - Складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними орфографічними нормами. - Добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення. - Знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень. - Пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил. - Вирізняє фонетичні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть. - Порівнює тексти щодо наявності в них чергувань звуків, засобів милозвучності. - Урізноманітнює власне мовлення завдяки роботі із словниками та довідковими джерелами.
Позначення на письмі ненаголошених голосних [е], [и] в коренях слів. Орфографічний словник.			
Орфограма. Орфографічна помилка (практично). Вимова приголосних звуків.			
Уподібнення приголосних звуків. Написання слів із сумнівними приголосними.			
Вимова та правопис префіксів з- (зі-, с-), роз- (розі-), без-.			
Спрощення в групах приголосних.			
Найпоширеніші випадки чергування голосних звуків (практично): [о] – [а], [е] – [і], [е] – [и]; [о], [е] з [і]; [и] – [і] після [ж], [ч], [ш], [шч] та [г], [к], [х] у коренях слів.			
Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків (практично): [г], [к],			

[х] – [ж], [ч], [ш] – [з'], [ц'], [с']; [д] – [дж]; [зд] – [ждж].			
Основні випадки чергування [у] – [в], [і] – [й].			
Уживання прийменника з і його варіантів із, зі (зо) (правила милозвучності).			
	Виразне читання текстів уголос із дотриманням правил орфоепії. Аналізування, оцінювання, інтерпретація тексту. Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого.		
	Висловлення міркувань щодо проблемних питань, пов'язаних з мовними явищами. Складання висловлення про дружбу чи людські чесноти з використанням слів, у яких відбувається спрощення.		
	Складання усного повідомлення про рослини-символи українського народу з дотриманням правил уживання у – в, і – й (з обґрунтуванням свого вибору).		
	Укладання пам'ятки щодо дотримання найпоширеніших чергувань приголосних звуків.		
	Записування аудіоповідомлення для соцмереж зі зразками правильної вимови.		

	РМ. Написання есе про красу й милозвучність української мови (про транспорт майбутнього, воду в природі тощо). Редагування есе.		
ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ. (13 год) Уживання м'якого знака. Апостроф. Сполучення букв йо,ьо. Подвоєння букв			
<i>Пропонований зміст навчального предмета</i>		<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>	<i>Очікувані результати навчання</i>
<i>Мовна лінія</i>	<i>Мовленнєва лінія</i>		
Позначення м'якості приголосних на письмі.		- Записування слова фонетичною транскрипцією. - Визначення належності звуків до групи твердих чи м'яких. - Орфоепічний тренінг (удосконалення вимови звуків відповідно до правил орфоєпії). - Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання слів, записування правильно слів з вивченими орфограмами. - Складання і проведення словникових диктантів. - Лінгвістичне мінідослідження. - Складання «хмари слів» на вивчену орфограму. - Робота з орфографічним словником - Аналіз, оцінювання, тексту. - Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. - Проговорювання скоромовок. - Висловлення міркувань щодо проблемних питань, пов'язаних з мовними явищами. - Складання висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією. - Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами.	- Вказує на конструктивні думки, критично і толерантно ставлячись до різних поглядів. - Наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції, доречні цитати з тексту для увиразнення власних поглядів, ідей, переконань. - Створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах. - Знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень. - Пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил. - Вирізняє фонетичні явища у своєму та чужому мовленні.
Уживання м'якого знака (повторення і поглиблення).			
Сполучення букв йо,ьо.			
Апостроф (повторення і поглиблення).			
Подвоєння букв на позначення збігу однакових приголосних.			
Подвоєння букв на позначення подовжених приголосних.			
Записування слова фонетичною транскрипцією. Визначення належності звуків до групи твердих чи м'яких.			
Складання і проведення			

словникових диктантів. Лінгвістичне мінідослідження.			
	Особливості будови елементарного роздуму. Аналіз, оцінювання, тексту. Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого		
	Виконання проєкту (наприклад, складання коміксу, казки, плакату, розроблення макету вебсторінки, презентації тощо на тему, пов'язану з фонетикою, орфоепією, орфографією).		
	РМ. Докладний усний переказ художнього тексту розповідного характеру з елементами роздуму (за планом).		
	РМ. Написання твору -роздум у на тему, пов'язану із життєвим досвідом учнів, у художньому стилі за колективно складеним планом. Редагування твору - роздуму .		
Узагальнення вивченого з розділу "Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія."			
ВІДОМОСТІ ІЗ СИНТАКСИСУ ТА ПУНКТУАЦІЇ. (17 год.)			
Словосполучення і речення. Головні та другорядні члени речення			
<i>Пропонований зміст навчального предмета</i>		<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>	<i>Очікувані результати навчання</i>
<i>Мовна лінія</i>	<i>Мовленнєва лінія</i>		
Словосполучення.			

Синтаксичний розбір словосполучення.		- Визначення головного й залежного слова в словосполученні. - Складання словосполучень за схемами. - Конструювання словосполучень з поданих слів з використанням і без використання прийменників. - Виправлення типових (найбільш поширених) граматичних помилок у словосполученнях. - Групування словосполучень залежно від способу вираження головного слова. - Замінювання словосполучень синонімічними. - Розбір словосполучення як синтаксичної одиниці. - Визначення в реченні чи тексті вказаних синтаксичних одиниць. - Підкреслення членів речення. - Синтаксичний розбір речення. Лінгвістичне мінідослідження.	- Визначає ключові слова в почутому повідомленні. - Доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації. - Добирає стиль мовлення відповідно до мети, потреб і умов спілкування - Дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів. - Формулює тему та основну думку тексту. - Розпізнає основні виражальні засоби. - Визначає актуальність і несуперечливість тексту (наприклад, чи наведена інформація є правдивою, актуальною, не містить суперечностей) на основі власного досвіду та досвіду інших осіб - Складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними пунктуаційними нормами. - Добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення. - Висловлюється в захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом, зокрема навчанням, читацькою практикою - Пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил. - Аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу. - Виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (слова, словосполучення, речення, тексти)
Граматична помилка у словосполученнях.			
Речення, його граматична основа.			
Види речень за метою висловлювання.			
Види речень за емоційним забарвленням.			
Додаток.			
Означення.			
Обставина.			
	Лінгвістичне мінідослідження. Відновлення прислів'їв, приказок з певної групи слів. Виписування з довідникових джерел прислів'їв, приказок у формі спонукальних речень.	- Відновлення прислів'їв, приказок з певної групи слів. - Виписування з довідникових джерел прислів'їв, приказок у формі спонукальних речень. - Визначення частин мови, якими виражено вказані члени речення. - Поширення речень додатками, означеннями, обставинами.	
	Складання речень вказаного виду та з визначеними синтаксичними одиницями (зокрема за схемами). Перебудова речень (наприклад, розповідних на спонукальні або питальні).		
	Добирання ключових слів (словосполучень) для опису пам'ятки архітектури. Складання у формі спонукальних речень порад, яких мають дотримуватися п'ятикласники, і розміщення цих порад у соцмережах.		

	Моделювання життєвих ситуацій із використанням прислів'їв.		порівнює та зіставляє мовні одиниці різних рівнів за визначеними ознаками.
	Складання розповіді з використанням різних видів речень за метою висловлювання (орієнтовні теми: «Я – українець (українка)», «Ми відповідальні за майбутнє країни», «Ми – патріоти»).		
	Складання тексту вітальної листівки з використанням означень.		
	Складання діалогу-розпитування «Як проїхати до центральної частини міста» (з використанням реплік-речень, які містять обставини).		
	Усне висловлення-роздум з використанням визначених синтаксичних одиниць (наприклад, «Чому потрібно говорити правду?»).		
	РМ. Написання твору-роздуму за колективно складеним планом у художньому стилі (орієнтовні теми: «Чому потрібно берегти природу», «Що може зробити мене щасливим», «Чому необхідно знати історію свого народу»). Редагування твору-роздуму.		
ВІДОМОСТІ ІЗ СИНТАКСИСУ ТА ПУНКТУАЦІЇ. (19 год)			
Речення з однорідними членами. Звертання. Вставні слова та сполучення слів. Складне речення. Пряма мова. Діалог			
Пропонований зміст навчального предмета		Пропоновані види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання
Мовна лінія	Мовленнєва лінія		

Речення з однорідними членами.		- Визначення в реченні чи тексті вказаних синтаксичних одиниць.	- Стисло переказує зміст почутого повідомлення, підпорядковуючи намір висловлення темі та основній думці.
Узагальнювальне слово в реченні з однорідними членами.		- Визначення пунктограм, обґрунтування вживання розділових знаків, записування правильно речень із вивченими пунктограмами.	- Перефразовує репліки в діалозі визначає ключові слова в почутому повідомленні
Звертання.		- Підкреслення членів речення.	- Формулює тему та основну думку тексту.
Найбільш уживані вставні слова та сполучення слів.		- Синтаксичний розбір речення.	- Розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них.
Синтаксичний розбір простого речення.		- Лінгвістичне мінідослідження.	- Проскує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в тексті.
Складні речення з безсполучниковим і сполучниковим зв'язком.		- Замінювання вставних слів синонімічними.	- Обґрунтовує значення інформації, здобутої в прочитаному тексті.
Кома між частинами складного речення.		- Добирання сполучників для зв'язку частин складного речення.	- Визначає актуальність і несуперечливість тексту (наприклад, чи наведена інформація є правдивою, актуальною, не містить суперечностей) на основі власного досвіду та досвіду інших осіб.
Пряма мова. Розділові знаки для оформлення прямої мови.		- Складання схеми речення з прямою мовою.	- Переказує зміст тексту в різний спосіб відповідно до завдання.
Діалог.		- Перебудовування речень (наприклад, складних на речення з прямою мовою).	- Створює текст за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо).
	Читання та аудіювання діалогів, а також текстів, які містять визначені синтаксичні одиниці. Відповіді на запитання за змістом прочитаного.	- Редагування речень, у яких допущено помилки у вживанні однорідних членів речення (з коментуванням).	- Пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил.
	Перебудовування речень (наприклад, складних на речення з прямою мовою). Редагування речень, у яких допущено помилки у вживанні однорідних членів речення (з коментуванням). Доповнення	- Доповнення речень однорідними членами, звертанням чи вставним словом.	- Аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу.
		- Складання тексту вітальної листівки з нагоди Дня матері, Дня Землі тощо з використанням звертань.	- Виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (слова, словосполучення, речення, тексти).
		- Складання діалогів відповідно до запропонованої ситуації чи за фото з використанням визначених синтаксичних одиниць.	- Вирізняє окремі синтаксичні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх
		- Складання розповіді (легенди) про історію рідного міста (села) з використанням складних речень.	
		- Складання розповіді «Мудрі батькові поради» («Улюблені пісні моєї мами», «Чого навчив мене мій тренер») з	

	речень однорідними членами, звертанням чи вставним словом.	використанням речень, що містять пряму мову.	суть порівнює тексти щодо наявності в них певних синтаксичних явищ. - Творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтовуючи зроблений вибір.
	Складання тексту вітальної листівки з нагоди Дня матері, Дня Землі тощо з використанням звертань. Складання тексту-відповіді відповідно до запропонованої ситуації з використанням вставних слів.	- Стислий переказ змісту почутого повідомлення з підпорядкуванням наміру висловлення темі та основній думці. - Складання висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією, з вибором синтаксичних одиниць. - Створення тексту за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо). - Виконання проєкту (наприклад, складання плейлиста чи добірки пісень, у текстах яких є звертання або вставні слова; проведення гри «Найрозумніший»).	
	Складання діалогів відповідно до запропонованої ситуації чи за фото з використанням визначених синтаксичних одиниць.		
	Складання розповіді «Мудрі батькові поради» («Улюблені пісні моєї мами», «Чого навчив мене мій тренер») з використанням речень, що містять пряму мову.		
	Написання оповідання (казки) за поданим початком з використанням діалогу.		
	Стислий переказ змісту почутого повідомлення з підпорядкуванням наміру висловлення темі та основній думці.		
	РМ. Письмовий докладний переказ тексту розповідного характеру з елементами роздуму, що містить однорідні члени речення. Редагування тексту.		
	РМ. Лист до рідної людини з використанням звертань і		

	вставних слів. Редагування тексту.		
Узагальнення вивченого з розділу «Відомості із синтаксису та пунктуації».			
ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО В 5 КЛАСІ (9 год)			
<i>Пропонований зміст навчального предмета</i>		<i>Пропоновані види навчальної діяльності</i>	<i>Очікувані результати навчання</i>
<i>Мовна лінія</i>	<i>Мовленнєва лінія</i>		
Лексикологія.		- Тлумачення лексичного значення ужитих у реченнях (текстах) слів. - Добирання синонімів, антонімів. - Визначення в слові орфограм, обґрунтування написання слів, записування правильно слів з вивченими орфограмами. - Доповнення речень словами з урахуванням контексту. - Виділення у слові значущих частин. Розбір слова за будовою. - Записування слова фонетичною транскрипцією. Фонетичний розбір слова. - Розпізнавання в словах явищ уподібнення звуків, спрощення, чергування звуків. - Визначення членів речення. - Синтаксичний розбір речення. - Визначення пунктограм, обґрунтування вживання розділових знаків, записування правильно речень з вивченими пунктограмами. - Розпізнавання в текстах слів з указаними орфограмами, фонетичними	- Визначає основну і другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в почутому повідомленні. - Обґрунтовує достовірність, повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі фрагменти почутого повідомлення. - Формулює тему та основну думку тексту. - Записує власні міркування або інформацію з інших джерел. - Створює письмові тексти визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід. - Створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах. - Порівнює та зіставляє мовні одиниці різних рівнів (текст, речення, словосполучення, слово, звук) за визначеними ознаками. - Вирізняє окремі мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть
Будова слова й орфографія.			
Фонетика й графіка. Орфоепія та орфографія.			
Синтаксис і пунктуація			
	Складання текстів указаної тематики та з використанням визначених слів чи видів речень.		
	Читання вголос речень (текстів) з дотриманням правил вимови слів та інтонуювання речень. Аналіз та оцінювання прочитаного чи прослуханого тексту. Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого. Зіставлення прочитаного із зображенням на малюнку.		
	Редагування речень, словосполучень, у яких допущено лексичні чи граматичні помилки (з коментуванням).		

	Створення дописів-рекомендацій з культури мовлення для розміщення в соціальних мережах. Складання текстів указаної тематики та з використанням визначених слів чи видів речень.	явищами, різних за будовою, а також синтаксичних одиниць.	
--	---	---	--

ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА

Види, форми та способи оцінювання результатів навчання

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є поточне та підсумкове (семестрове, річне).

Поточне та підсумкове оцінювання здійснюють відповідно до цієї модельної навчальної програми із застосуванням таких основних форм і способів:

- усної (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);
- письмової (зокрема шляхом виконання самостійних і контрольних робіт, тестування, організації роботи з текстами тощо);
- цифрової (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);
- практичної (зокрема шляхом організації виконання різних видів досліджень, навчальних проєктів тощо).

У рамках академічної свободи педагогічні працівники здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети.

Загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 5 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

Рівні результатів навчання	Бал	Загальна характеристика
	1	Учень/учениця розрізняє об'єкти вивчення

I. Початковий	2	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учень/учениця відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Учень/учениця з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, повторює за зразком певну операцію, дію
	5	Учень/учениця відтворює основний навчальний матеріал, з помилками й неточностями дає визначення понять, формулює правило
	6	Учень/учениця виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу; відповідає правильно, але недостатньо осмислено; застосовує знання при виконанні завдань за зразком
III. Достатній	7	Учень/учениця правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	8	Учень/учениця має достатні знання, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповіді логічні, хоч і мають неточності
	9	Учень/учениця добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, аналізує й систематизує інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Учень/учениця має повні, глибокі знання, використовує їх у практичній діяльності, робить висновки, узагальнення
	11	Учень/учениця має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, знаходить інформацію та аналізує її, ставить і розв'язує проблеми
	12	Учень/учениця має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує, оцінює, узагальнює опанований матеріал, самостійно користується джерелами інформації, приймає обґрунтовані рішення